

Uiteenzetting prioriteiten Justitie.

Minister Koen Geens, de Kamer - 16 oktober 2014

Justitie, een kwestie van de juiste evenwichten

Het recht is een kwestie van **evenwicht tussen heel veel verschillende factoren:**

1. Evenwicht tussen continuïteit en hervorming (bijvoorbeeld bij hervorming Justitie)
2. Evenwicht tussen onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid van rechterlijke macht (autonomie vs. controle)
3. Evenwicht tussen management en expertise
4. Evenwicht tussen openbare dienst Justitie en het tegengaan van instrumentalisering en overconsumptie
5. Evenwicht tussen snelheid en efficiëntie
6. Evenwicht tussen betaalbaarheid en kwaliteit
7. Evenwicht tussen voorlopige hechtenis, strafuitvoering en overbevolkte gevangenissen
8. Evenwicht tussen acute noden en basiswetgeving

I. Bij de hervorming van Justitie moet de nieuwe regering een evenwicht bereiken **tussen continuïteit en verandering**. Het heeft geen zin om een hervorming die pas enkele maanden geleden is goedgekeurd en op gang gebracht, vandaag een andere richting uit te duwen. Het veld is voldoende gemobiliseerd om de hervorming te accepteren. Zij heeft voldoende draagvlak, maar om ze te implementeren zullen heel

veel tijd en goede wil nodig zijn. In die zin zou ik durven pleiten, ook ten opzichte van de commissie voor de Justitie, dat wij de hervorming in samenwerking met de magistratuur de kans geven om een goed einde te kennen. Wij proberen immers al sinds 1995 om Justitie te hervormen, maar de hervorming zal wellicht pas in 2020 haar finaal einde kennen.

II. Het recht is een kwestie van zoeken naar evenwicht. Vooreerst een **evenwicht tussen de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, die essentieel is, en de verantwoordelijkheid van de rechterlijke macht, dit is een evenwicht tussen autonomie en beperkte vormen van controle.**

Selon moi, les contrats de gestion que le ministère de la Justice aura vocation de conclure avec les Collèges des procureurs généraux, du siège et de la Cour de cassation permettront à la magistrature de faire le nécessaire pour une bonne justice.

Bien sûr, cette autonomie et son contrôle passeront par plusieurs phases avant d'atteindre le but que nous avons tous en vue. Notamment, une collaboration entre, d'une part, les comités de direction locaux de nos provinces et ces Collèges du siège et des procureurs généraux, d'autre part, sera essentielle. Elle devra faire l'objet de contrats de gestion très

détaillés qui seront le miroir du contrat de gestion à conclure au niveau fédéral avec les trois Collèges.

III. Equilibre entre le managérial et l'expertise. Partout, les experts, les professeurs, les magistrats, les spécialistes des finances ont à faire à des managériaux dont on a besoin.

En effet, si l'on accorde de l'autonomie à la magistrature quant à sa gestion, la première question qui se pose consiste à savoir si l'on a bien la compétence pour être suffisamment managérial au niveau des frais et de la gestion. L'équilibre entre ces deux aspects est difficile à atteindre, je le reconnais. Le ministère des Finances a été confronté au même problème avec les grands experts fiscaux et ceux qui savaient gérer leur expertise. Je répète qu'il s'agit d'un équilibre difficile. J'ai été personnellement confronté au problème. Mais il est nécessaire, par exemple, au niveau de l'informatique.

Cela dit, chers collègues, mes premiers contacts avec l'administration me laissent à penser que nous sommes sur la bonne route pour créer les carrefours que l'on attend depuis longtemps, entre tous les systèmes informatiques déjà existants et ceux qui sont en train d'être fabriqués. Il ne faut donc pas désespérer. J'ai vraiment l'impression que l'administration de la

Justice a les choses en main et qu'elle est en train de faire des progrès considérables.

IV. Een volgend na te streven evenwicht is dat tussen wat ik enerzijds, **recht op recht zou noemen, de openbare dienst van Justitie** die bijzonder belangrijk is, en, anderzijds de angst voor de **instrumentalisering en de overconsumptie** van het recht.

Iedereen, ongeacht rang of stand en ongeacht de financiële middelen, moet voluit toegang tot Justitie krijgen. Het ergste is dat mensen die het kunnen betalen zich dikwijls ook toegang tot Justitie verschaffen, enkel om anderen nadeel te berokkenen of de duvel aan te doen.

De instrumentalisering van het recht en het misbruik van procedures zijn zaken waartegen wij ons moeten verzetten. In die zin heb ik alle begrip voor degenen die aandringen op een toegang tot Justitie die vrij en goedkoop is. Ik gruwel evenwel van het misbruik dat van procedures wordt gemaakt om andere mensen nadeel te berokkenen.

V. Ik kom nu bij een ander evenwicht. **L'équilibre entre la rapidité et l'efficacité** de la justice. En néerlandais, on dit "de gepaste voortvarendheid" et les droits de la défense. Il est

évident que cet équilibre est un équilibre très délicat qu'il faut respecter au maximum pour ce qui concerne les droits de la défense, mais il est aussi évident que quand on veut une justice qui rend des décisions à court terme, il faut de temps à autre se poser des questions sur la procédure, sur le degré d'appel dont certains pensent avoir besoin en matière de procédure, etc.

Cet équilibre, je le sais, est le plus délicat qui soit, surtout pour tous ceux qui ont étudié le droit. En même temps, il faut faire accepter, même par les juristes, que de temps à autre, la rapidité a une valeur en tant que telle.

VI. Volgend moeilijk evenwicht waarop vele collega's zijn ingegaan, is dat tussen de **betaalbaarheid en de kwaliteit**. Justitie is een openbare dienst. Wij weten allemaal dat justitie de Staat minder kost dan de volksgezondheid, terwijl een goede rechtsbedeling voor een samenleving nochtans bijna net zo belangrijk is als de volksgezondheid en in de ogen van velen zo mogelijk nog belangrijker. Justitie kost minder en in die zin begrijp ik wie zegt dat daarop niet kan worden ingekort.

Ik meen dat er heel wat efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt in de FOD Justitie en de magistratuur. Ik heb mij de voorbije dagen gebogen over de kosten. Er is uiteraard een oorzaak voor de achterstallige facturen. De reden is dat de zetel

en de staande magistratuur het maken van allerlei kosten kunnen gelasten zonder dat de FOD Justitie daarvan in kennis is. De FOD Justitie is maar op de hoogte van de helft van de facturen die hij uiteindelijk gevraagd wordt te betalen. Alle andere facturen zijn het gevolg van zelfstandige beslissingen van magistraten.

Het is dan ook evident dat wij op zeer korte termijn – de administratie is ermee bezig – een systeem moeten ontwikkelen waardoor de FOD onmiddellijk in kennis wordt gesteld van het maken van kosten in gelijk welk arrondissement. Op die manier wordt er een minimum aan begroting mogelijk. Vandaag kan een onderzoeksrechter het baggeren van het kanaal van Brussel gelasten zonder dat iemand dat weet en zonder dat daarvoor om het even welke voorziening werd getroffen.

Betaalbaarheid:

- Wat de rechtsbijstand betreft, meen ik dat wij zo genereus mogelijk moeten zijn, maar de overconsumptie moeten bestrijden. Het kan niet dat op kosten van het rechtsbijstandstelsel het recht wordt geïnstrumentaliseerd, noch door rechtszoekenden, noch door advocaten.

- D'après moi, en harmonisant les droits de greffe, nous pouvons faire du bien, sans violer ou nuire à l'accès à la justice.
- J'ai entendu des inquiétudes sur le fait que la déclaration gouvernementale prévoit un plus grand autofinancement de la justice. Nous savons tous que la Belgique est un des pays où l'autofinancement de la justice figure parmi les plus réduits.

Le taux d'autofinancement en Autriche est de 74 %. Je n'ose prononcer le pourcentage appliqué chez nous, mais il est beaucoup plus petit.

- Pour cette raison, nous croyons qu'il faut ensemble avec les assureurs chercher des formules d'assurance d'assistance judiciaire, qui peuvent faciliter l'accès à la justice, pas nécessairement pour ceux qui n'en ont pas les moyens, parce que nous les aidons, mais pour tous les autres qui pensent que la justice et le recours aux services d'un avocat coûtent cher.

Personnellement, je crois opportun de discuter et de chercher en commission de la Justice à accomplir un

certain progrès en élargissant, sans obligation aucune, l'assistance judiciaire en tant qu'assurance.

J'ai parlé du risque de ce que l'on nomme en français "surconsommation". J'estime qu'une assurance obligatoire irait trop loin. Cela dit, il faut se rendre compte – et c'est notre cas à tous – que nous n'en serions nulle part sans obligation de s'assurer pour les véhicules, par exemple. Donc il faut trouver un juste équilibre. Certaines compagnies d'assurance y sont prêtes. Je n'ai pas d'expérience et n'en ai jamais parlé avec elles. C'est en tout cas ce que prévoit l'accord gouvernemental. Je vais en faire une priorité pour ce qui me concerne.

VII. Een volgend evenwicht dat men moet vinden, is dat tussen voorlopige hechtenis, strafuitvoering, en uiteraard de overbevolking van de gevangenen. Het is een heel moeilijk evenwicht en het is duidelijk dat wij er door, ten eerste, een grotere snelheid, ten tweede, een stiptere uitvoering van de straffen en, ten derde, een betere reclassering in zouden moeten slagen om recidive en overbevolking van de gevangenen te voorkomen. Het lijkt niettemin een evidentie dat wij moeten bijbouwen. Het kan niet dat een land zijn gevangenen in het buitenland moet blijven zoeken.

VIII. Tot slot denk ik dat er in het beleid van Justitie een **evenwicht moet worden gezocht tussen de acute noden van het moment, enerzijds, en de basiswetgeving, anderzijds.** In die zin is het hoopgevend dat niet voor de eerste keer maar hopelijk wel voor de laatste keer in het regeerakkoord wordt gesproken van een nieuw wetboek van Strafvordering en een Strafwetboek. Het is namelijk hoog tijd dat die oude wetgeving wordt herzien. Dat is trouwens niet alleen het geval voor de strafwetboeken, het geldt voor heel veel basiswetgeving, die verstarrend werkt en die steekvlamwetgeving en occasionele wetgeving in het leven roept.

Ik dank u.
